

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 8. juli 2014
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Anne Berg Mansfeld-
Giese
Sagsnr.: 2014-0030-1975
Dok.: 1237634

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 595 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 19. februar 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Karen Hækkerup

/

Anne Berg Mansfeld-Giese

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 595 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan politiets brandefterforskning fremover vil blive forbedret, jf. sagen om Sønderhav, blandt andet nævnt i artiklen ”Hård kritik af politiet” i BT den 17. februar 2014.”

Svar:

1. Ved foreløbig besvarelse af 25. april 2014 orienterede jeg Retsudvalget om, at jeg havde anmodet Rigspolitiet og Rigsadvokaten om en udtalelse om den nærmere behandling i politi og anklagemyndighed af sager vedrørende brandstiftelse. Jeg oplyste samtidig, at jeg forventede at modtage udtalelsen, der skulle danne grundlag for min endelige besvarelse af spørgsmålet inden for 3-4 uger.

Den 11. juni 2014 orienterede jeg Retsudvalget om, at Rigspolitiet ved brev af 28. maj 2014 havde oplyst, at arbejdet med udarbejdelse af udtalelsen havde vist sig mere tidskrævende end først antaget, og at det derfor var Rigspolitiets vurdering, at udtalelsen ville foreligge inden for yderligere 3-4 uger. Jeg orienterede samtidig om, hvilke undersøgelser mv. Rigspolitiet havde iværksat til brug for udarbejdelsen af udtalelsen.

2. Ved brev af 30. juni 2014 har Rigspolitiet fremsendt en udtalelse om politiets behandling af sager om brandstiftelse. Udtalelsen er vedlagt to bilag – bilag 1 om gennemgang af konkrete brandsager oprettet i 2010-2013 og bilag 2, som er en udtalelse af 25. juni 2014 vedrørende specifikke brandtekniske spørgsmål, som er indhentet fra Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut (DBI).

Udtalelsen med bilag vedlægges til Retsudvalgets orientering.

Derudover har Rigsadvokaten ved brev af 8. juli 2014 fremsendt en særskilt udtalelse vedrørende den strafferetlige behandling af sager om brandstiftelse, herunder anklagemyndighedens opgaver.

Denne udtalelse vedlægges tillige.

3. Som det fremgår, har Rigspolitiet i anledning af de stillede spørgsmål og i lyset af den alvorlige kritik af politiets efterforskning af sager om brandstiftelse, som har været rejst i flere medier i foråret i år, foretaget en omfattende gennemgang af alle sager om overtrædelse af straffelovens §§ 180-

182, der er oprettet i perioden 2010-2013 (117 sager), hvor Rigspolitiets brandårsagsefterforskere har afgivet brandtekniske erklæringer, og hvor der er rejst sigtelse på baggrund af den samlede efterforskning. Yderligere 3 sager, hvor brandårsagen har været et bevistema, og som Rigspolitiet har fået kendskab til på anden vis, er indgået i sagsgennemgangen.

Der er rekvireret rets- og dombøger i samtlige sager og kriminaltekniske erklæringer, i det omfang konklusionerne ikke er fremgået af rets- eller dombog. Der er på den baggrund foretaget en nærmere gennemgang af i alt 30 sager, herunder særligt de forholdsvis få sager hvor brandårsagen har været et særskilt bevistema. I alt 11 sager er herefter udtaget til en yderligere gennemgang med henblik på at undersøge eventuelle problemstillinger af metodisk karakter på tværs af sagerne.

Sagsgennemgangen har således haft et kvalitetsmæssigt og metodisk sigte, idet hensigten har været at afdække, om der er forbedringsområder i forhold til de arbejdsmetoder, der anvendes i den praktiske brandårsagsefterforskning og i forbindelse med udarbejdelse af de brandtekniske erklæringer. Det har omvendt ikke været formålet at foretage en fornyet vurdering af de konkrete sager, som alle er endeligt afgjort ved domstolene.

Rigspolitiet har derudover forholdt sig nærmere til en række konkrete kritikpunkter vedrørende politiets efterforskning af brandsager med henblik på at vurdere, om politiet har metode- og/eller kompetencemæssige problemer på området. Der er til brug for denne vurdering indhentet den nævnte separate udtalelse fra DBI om de specifikt rejste brandtekniske kritikpunkter.

Herudover indeholder udtalelsen en mere generel beskrivelse af tilrettelæggelsen af og det faglige grundlag for politiets kriminaltekniske efterforskning af brandsager, herunder en beskrivelse af arbejdsmetoder og brandefterforskernes uddannelse, samt den eksterne bistand politiet rekvirerer fra bl.a. DBI og Teknologisk Institut.

Endelig indeholder udtalelsen fra Rigspolitiet en beskrivelse af den metode- og kvalitetsudvikling, der kontinuerligt foregår på området, herunder med omtale af allerede iværksatte og kommende tiltag.

4. Rigspolitiet giver i udtalelsen udtryk for den samlede opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at dansk politi generelt har metode- eller

kompetencemæssige problemer med at gennemføre brandårsagsefterforskninger.

Brandårsagsefterforskerne vurderes således generelt at have et teoretisk vidensgrundlag, som er baseret på internationalt og anerkendt viden inden for brandårsagsefterforskning samt en solid praktisk erfaring. Dertil kommer den løbende kompetenceudvikling og videreuddannelse.

Rigspolitiet tilbageviser også – herunder med støtte i udtalelsen fra DBI – en række af de konkrete brandtekniske kritikpunkter, som særligt blev rejst i forbindelse med DRs dokumentarudsendelse ”Brændte beviser”, som blev vist den 5. marts 2014.

Rigspolitiet har dog – ikke mindst på baggrund af den omfattende sags-gennemgang – identificeret enkelte områder, hvor der er grundlag for yderligere at styrke kvaliteten på brandefterforskningsområdet.

Det drejer sig først fremmest om det allerede iværksatte arbejde med at styrke kvaliteten af de brandtekniske erklæringer, således at de fremstillingsmæssigt bliver lettere tilgængelige og i højere grad, end det er tilfældet i dag, afspejler, hvordan brandårsagsefterforskeren er nået frem til sin konklusion om brandens formodede årsag, herunder hvilke overvejelser der er gjort undervejs.

Der indføres i den forbindelse en ny såkaldt konklusionsskala med henblik på, at der i erklæringen gives mere præcise og nuancerede indtryk af den bevismæssige styrke. Den forbedrede konklusionsskala vil efter det oplyste understøtte, at brandefterforskerne stiller relevante spørgsmål til egne konklusioner, ligesom den i højere grad vil anskueliggøre, hvordan brandefterforskeren er nået frem til sin konklusion. Rigspolitiet oplyser i tilknytning hertil, at udviklingen af den nye konklusionsskala er i sin afsluttende fase.

Selv om brandårsagsefterforskerne i forvejen har et betydeligt kompetenceniveau, vil Rigspolitiet desuden på baggrund af en gennemført kortlægning af området gøre kompetenceudviklingen til et mere struktureret, sammenhængende og dokumenteret forløb samt yderligere opkvalificere bl.a. de metodiske og analytiske kompetencer.

Rigspolitiet oplyser herudover, at man – for tillige at få en vurdering af dansk politis metoder på brandefterforskningsområdet fra en uafhængig in-

stans – har indgået en aftale med University of Strathclyde i Skotland, der regnes blandt de førende universiteter på området i Europa. Aftalen indebærer, at universitet gennemfører et eksternt sagkyndigt review af Nordisk Brandmanual, der danner grundlag for brandefterforskninger i Danmark, med henblik på at vurdere, om den er udtryk for best practice på området.

Brandmanualen er siden mit foreløbige svar af 11. juni 2014 blevet oversat til engelsk og afleveret til universitet. Jeg har bedt Rigspolitiet om at orientere mig, når resultatet af det eksterne review foreligger, og jeg vil til den tid orientere Retsudvalget herom.

5. Rigsadvokaten har i sin udtalelse af 1. juli 2014 mere generelt redegjort for det såkaldte objektivitetsprincip, der følger af retsplejelovens § 96, stk. 1, og som fastsætter det helt grundlæggende princip om, at politi og anklagemyndighed har pligt til at være objektive i efterforskningen og den juridiske vurdering af alle straffesager. Princippet indebærer bl.a., at politi og anklagemyndighed har pligt til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld i betragtning, herunder forholde sig kritisk til alle aspekter af en straffesag, herunder bl.a. tekniske undersøgelser.

Udtalelsen indeholder herefter en nærmere beskrivelse af, hvilke oplysninger mv., der kan indgå i en sag om brandstiftelse, og som danner grundlag for anklagemyndighedens vurdering af, om der er grundlag for at rejse tiltale i sagen, samt hvilke bevistemaer der kan forekomme.

Rigsadvokaten oplyser desuden, at der til brug for udarbejdelse af udtalelsen er foretaget en høring af de regionale statsadvokater om deres og politikredsenes erfaringer med behandlingen af sager om brandstiftelse. Det fremgår af udtalelsen, at statsadvokaterne har oplyst, at sager om brandstiftelse ikke i almindelighed har givet anledning til særlige spørgsmål eller problemstillinger, herunder om indhentelse af supplerende brandtekniske erklæringer. Det vurderes yderligere, at det kun er i et fåtal af sagerne, at der har været rejst tvivl om de brandtekniske erklæringer.

Rigsadvokaten anfører sammenfattende, at der i anklagemyndigheden er stor opmærksomhed på sager om brandstiftelse, herunder at disse sager også anklagerfagligt behandles på et højt fagligt niveau. Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater overvejer i den forbindelse bl.a., om der i relation til anklagemyndighedens fremtidige behandling af sager om brandstiftelse er behov for nærmere retningslinjer for eller vejledning om disse sager, f.eks. om håndtering af anmodninger om supplerende brandtekniske

erklæringer. Desuden har de regionale statsadvokater meddelt Rigsadvokaten, at de fremover vil påtage sig en faglig koordination af de verserende brandsagers behandling hos anklagemyndigheden i politikredsene.

Afslutningsvis redegør Rigsadvokaten i sin udtalelse for de muligheder en domfældt, der mener sig dømt med urette, har for at begære en afgjort straffesag genoptaget ved Den Særlige Klageret.

I tilknytning hertil oplyser Rigsadvokaten, at der i perioden 2010-2014 er indgivet i alt 6 anmodninger om genoptagelser i sager vedrørende brandstiftelse til klageretten, hvoraf to vedrører samme sag. I 2 af sagerne var spørgsmålet om brandårsagen et selvstændigt bevistema.

Den Særlige Klageret har i alle sagerne afvist anmodningen om genoptagelse.

Endelig fremgår det, at Den Særlige Klageret har oplyst, at der for tiden er fire verserende sager, hvor der er søgt om genoptagelse af straffesager om brandstiftelse efter straffelovens §§ 180-181.

6. På baggrund af bl.a. den meget omhyggelige og omfattende sagsgennemgang Rigspolitiet har foretaget – både for så vidt angår konkrete sager over en fireårig periode og med hensyn til brandefterforskernes teoretiske grundlag og arbejdsmetoder mv. – har jeg tillid til den overordnede konklusion om, at efterforskninger i brandsager aktuelt udføres på en faglig forsvarlig og betryggende måde, og at der i Rigspolitiets Nationale Kriminaltekniske Center er den tilstrækkelige opmærksomhed på nødvendigheden af at sikre, at der kontinuerligt sker en metode- og kvalitetsudvikling.

Jeg har i den forbindelse også noteret mig, at Rigspolitiet i forbindelse med sagsgennemgangen har identificeret enkelte områder, hvor der er grundlag for yderligere at styrke arbejdet med at udarbejde brandtekniske erklæringer, herunder navnlig for at sikre, at erklæringerne fremstår tilstrækkeligt nuancerede og tydeligt viser, hvordan brandefterforskeren er nået frem til sin konklusion.

Dertil kommer, at Rigspolitiet – som nævnt under pkt. 4 – har iværksat et eksternt og uafhængigt review af Nordisk Brandmanual, som udgør en væsentlig del af det faglige grundlag for dansk politis udførelse af brandefterforskninger. Jeg vil som nævnt sørge for, at Retsudvalget orienteres, når resultatet af det eksterne review foreligger.

Jeg har endvidere noteret mig, at Rigsadvokaten oplyser, at en høring af de regionale statsadvokater har vist, at det ikke er opfattelsen i anklagemyndigheden, at behandlingen af sager om brandstiftelse i almindelighed har givet anledning til særlige spørgsmål eller problemstillinger, herunder om indhentelse af supplerende brandtekniske erklæringer. Det vurderes yderligere, at det kun er i et fåtal af sagerne, at der har været rejst tvivl om de brandtekniske erklæringer.

Jeg har samtidig noteret mig Rigsadvokatens oplysning om, at det aktuelt overvejes, om der i relation til anklagemyndighedens fremtidige behandling af sager om brandstiftelse er behov for nærmere retningslinjer for eller vejledning om disse sager, f.eks. om håndtering af anmodninger om supplerende brandtekniske erklæringer, ligesom de regionale statsadvokater har meddelt Rigsadvokaten, at de fremover vil påtage sig en faglig koordination af de verserende brandsagers behandling hos anklagemyndigheden i politikredsene.